

Fondkompromiss omöjlig

Den socialdemokratiska partikongressens, liksom LO-kongressens viktigaste fråga blir beslutet om löntagarfonderna. I sitt yttrande till kongressen skriver den socialdemokratiska partistyrelsen att "fonder för kollektiv kapitalbildning och ökat löntagarinflytande är en nödvändig beståndsdel" i strävandena att övervinna den ekonomiska krisen. Både LO-styrelsen och den socialdemokratiska partistyrelsen säger i sina respektive yttranden till sina kongresser att rapporten från deras gemensamma arbetsgrupp i fondfrågan bör utgöra "utgångspunkt och riktlinjer" för organisationernas fortsatta handläggning av frågan. I allt väsentligt har socialdemokraterna och LO således bundit sig för införande av ett fondsystem som på kort tid skulle omvandla Sverige till en socialistisk stat av okänd typ som riskerar att utvecklas till ett socialistiskt samhälle av känd typ.

Socialdemokraterna och LO låtsas som om de tror att det skulle vara möjligt att uppnå en bred enighet om ett förslag av denna innebörd. Självfallet inser de dock att något sådant är fullständigt orealistiskt. Bert Levin, fokpartistisk fondutredare och samordningschef, har också klart deklarerat att någon fondkompromiss med socialdemokraterna är helt utesluten.

Den socialdemokratiska partistyrelsen skriver visserligen att "den tekniska utformningen nu icke slutgiltigt kan fastläggas" och att "ett politiskt beslut om löntagarfonderna bör ha ett så brett stöd som möjligt". Men samtidigt har både socialdemokraterna och LO i realiteten bundit

sig hårt på varje väsentlig punkt. Det skall vara vinstdelning, det skall vara en avgift beräknad på lönesumman och det skall vara kollektiv kapitalbildning i fonder styrda av facket eller politikerna. Vad återstår då att kompromissa om?

Alla på den borgerliga sidan har ännu inte insett detta. Det finns fortfarande vissa personer, även inom näringslivet, som drömmer om någon form av kompromiss. Till dem hör Nobelstiftelsens VD Stig Ramel. I en Brännpunktsartikel i Svenska Dagbladet i somras skrev han att "det borde finnas en bred enighet om det rättvisa i att löntagarna, om de genom återhållsamhet i lönekraven medverkar i uppbyggnaden av företagens lönsamhet, också får sin del i den kapitaltillväxt som då uppstår i företagen".

Vinsterna i näringslivet är idag för låga. Det medger alla. Men om man höjer lönsamheten från en för låg till en lagom nivå innebär det inte att löntagarna avstår från något som annars rätteligen hade bort tillfalla dem. Den riktiga lönenivån är den vid vilken utbud och efterfrågan på arbetskraft blir lika. Lönerna ligger idag över denna nivå. Det är således inte alls rättvist att löntagarna får vad Stig Ramel och andra fondförespråkare kallar "sin" del i kapitaltillväxten. Hur stor del skulle det vara? Avstå-resonemanget bygger på att hela produktionsresultatet bör tillfalla de anställda och att vinsten uppstår genom att löntagarna av vänlighet "avstår" från att ta ut hela produktionsresultatet i form av lön. Det bygger på Marx arbetsvärdelära.

Stig Ramel skriver vidare att enligt hans

kompromissförslag skulle "aktiekurserna på de eftertraktade börsföretagen stiga genom inflödet av kapital och nå nivåer då företagen finner det attraktivt att genom emissioner söka nytt riskvilligt kapital för investeringar". Denna utveckling skulle säkerligen hälsas med den största glädje av dagens aktieägare och aktieförvaltare. Det kan dock inte vara socialdemokraternas och LO:s avsikt att fördubbla aktiekurserna och därmed förmögenheterna för de tidigare aktieägarna. Tvärtom är deras avsikt det omvända, nämligen att genom fonder förse företagen med riskvilligt kapital utan att berika de tidigare ägarna.

LO-styrelsen skriver i sitt yttrande att "huvudvägen måste vara att öka tillgången på aktier genom att få till stånd en mycket kraftig ökning av nyemissionerna. Först i ett sådant läge skapas förutsättningar för företagen att suga upp det kapital som fonderna tillför marknaden". Därför måste, skriver LO-styrelsen, "de ekonomiska villkoren för nyemissioner förändras så att det kommer fram en nyemissionsvolym som står i samklang med de tillväxt- och investeringsnivåer som är nödvändiga för den svenska ekonomin". Därmed torde LO inte mena fördubblade aktiekurser.

Det är egentligen bara på en punkt som LO och socialdemokraterna inte har bunnit sig. Det gäller frågan om det är facket eller politikerna som skall styra de 24 länsfonderna som skall förvalta fondsystemets aktier. Enligt den socialdemokratiska par-

tistytelsen talar "starka principiella och praktiska skäl för att fonderna utgör en självständig organisation som är skild från de fackliga organisationerna". Det förefaller ändå rimligt, fortsätter partistyrelsen, "att löntagarna blir fondernas huvudsakliga arbetsgivare". Arbetsgruppen hade som ett alternativ föreslagit att länsfonderna skulle utses i val där alla med ATP-poäng, dvs så gott som alla medborgare, hade rösträtt. Socialdemokraterna landar på standpunkten att fondernas styrelser "i ett inledande skede" utses efter förslag av löntagarnas organisationer och föreslår vidare utredning. LO-styrelsen har en liknande skrivning.

Det frågan ytterst gäller är om det är facket som skall styra fonderna och att vi skall få en fondsocialism eller om politikerna skall styra fonderna och att vi därigenom skall få något som i praktiken blir en ren gammaldags statsocialism av den typ som finns i östländernas ekonomiska system.

Den uppgift de borgerliga partierna har är att så tydligt för väljarna visa de faror som socialdemokraternas fondförslag medför för vårt framtida samhälle, dess frihet och välstånd, att väljarna ger de borgerliga partierna förnyat förtroende. Detta trots att de ekonomiska svårigheterna och det föga lyckade regeringssamarbetet de tre partierna emellan gör att väljarnas entusiasm för en fortsatt borgerlig regering inte kan väntas vara överväldigande stor.